

ŠTYRI MODLY A EGO

... alebo ohliadnutie sa za tým, čo by už malo byť pomaly minulosťou.

BOŽIE SLOVO:

(1 Jn 5,18-21 SSV)

Čítanie z prvého listu sv. apoštola Jána: *Vieme, že nik, kto sa narodil z Boha, nehreší, ale chráni ho ten, ktorý sa narodil z Boha, a Zlý sa ho nedotkne.* ¹⁹ *Vieme, že sme z Boha a celý svet je v moci Zlého.* ²⁰ *A vieme, že prišiel Boží Syn a dal nám schopnosť poznať toho Pravého. A my sme v tom Pravom, v jeho Synovi Ježišovi Kristovi. On je ten Pravý, Boh a večný život.* ²¹ *Deti moje, chráňte sa modiel!* Počuli sme Božie slovo!

ÚVAHA:

(na doplnenie www.inky.sk, úvahy/katechézy č. 623, 627 až 637, 639, 641)

V Písme hneď na jeho začiatku čítame: „A stvoril Boh človeka na svoj obraz, na Boží obraz ho stvoril, muža a ženu ich stvoril“ (Gn 1,27). Pozrieme sa okolo seba a pýtame sa: Čo sa s týmto Božím obrazom stalo? Ako to, prečo ľudia vyzerajú ako všetko iné, len nie ako obraz Boha?

Odpoveď poznal už Pavol a poznáme ju aj my: Nahradil ho – ako nejaká odporná maska, ktorá nás obalila – *telesný človek*, stvorený z hriechu. Alebo povedané inak: umelé, človekom stvorené Ego.

Na počiatku nás Boh stvoril, aby sme žili v nádhere a hojnosti Raja, aby sme denne zažívali dobrodružstvo spoločníkov a spolutvorcov Stvoriteľa, aby sme boli plní moci a sily, ktorá je z Boha a aby sme v sebe niesli veľkosť, nádheru a krásu detí Boha. Hriech to zničil. Čo ale teraz? Aj keď bez Boha a bez Raja, naše túžby po tomto všetkom v nás ostali rovnako silné, ba vari ešte silnejšie! A tak sme si stvorili *modly*, ktorým sa klaníme – a pred ktorými nás v úvode Ján Evanjelista tak naliehavo varoval. Myslím, že sú zhruba štyri:

- **MODLA ISTOTY:** Pôvodne našou istotou bol Boh. Teraz ho nahradil hlavne majetok, peniaze, oni nám dávajú pocit, že sme „za vodou“, že sa „vieme o seba postarať“. Preto sa naň spoliehame, preto mu slúžime, považujeme ho – ako to vysvetľuje marxizmus – za onú „materiálnu základňu“, fundament, z ktorého všetko vychádza a na čom všetko stojí a čo má teda prednosť pred všetkým ostatným. Je jedno, či ide o štát, kde „ekonomické ukazovatele“ sú nadradené všetkému ostatnému, alebo o bežnú rodinu, kde keď ide o peniaze, keď ide o materiálne veci, o majetok (či majetky), tak všetko ostatné ide bokom, pretože to sú predsa „vážne veci“. To je presne ten postoj, o ktorom píše Apoštol Pavol, že „ani jeden smilník, ani nečistý, ani chamtivec, čo je modloslužobník, nemá dedičstvo v Kristovom a Božom kráľovstve“ (Ef 5,5), „lebo koreňom všetkého zla je láska k peniazom; niektorí po nich pachtili, a tak zabúdili od viery“ (1 Tim 6,10) – a toto sa nám v praxi deje, ani sme to nezbadali, že totiž pre peniaze a majetok odsúvame stranou vieru, Boha, všetko, pretože na to proste „nemáme čas“ – väčšinu ho venujeme práve týmto majetkovým veciam. O to viac, že nám otvárajú bránu aj k ďalším trom modlám a umožňujú nám slúžiť im:

- **MODLA ZÁBAVY:** Je ďalšou v poradí. Boh nás stvoril pre naplnený a vzrušujúci život s Ním. V okamihu, keď sme Boha opustili, do nášho života sa vkradla *nuda*. To je onen *existenciálny hlad a smäd*, ktorý náš život poháňa ako bič: *stále to nie je ono, stále nám niečo chýba, potrebujeme stále niečo nové a nové*. Boh nás dokáže uspokojiť a naplniť – ako vraví Ježiš: „Ja som chlieb života. Kto prichádza ku mne, nikdy nebude hladovať, a kto verí vo mňa, nikdy nebude žízniť“ (Jn 6,35). Lenže Boh je preč a musí Ho nahradiť niečo iné: zábava, rozptýlenie v podobe záľub, adrenalínu, klábosenia, televízie, internetu, zábav, osláv, výletov, dovoleníek, cestovania, nakupovania, ... výpočet by bol nekonečný. Pretože ale nič z toho nás naplniť nedokáže, len na chvíľu *rozptýliť*, musíme hľadať stále nové a nové podnety, stále nové a nové veci, nové hračky, zábavky, atrakcie, ... Aj to je dôvod, prečo zábavu uprednostňujeme pred askézou a požiadavkami náboženstva (ktoré zase, priznajme si, bez Boha aj tak samo osebe nefunguje) – a ak sa už náboženstvu venujeme, očakávame od neho práve toto: že nás to bude baviť, že nás to rozptýli, pomôže odreagovať, pookriať a pod. Niečo na spôsob kríženca psychologickkej poradne a metafyzického zábavného parku.

- **MODLA SLÁVY:** Boli sme stvorení byť veľkí a slávni Božou veľkosťou a Božou slávou. Bez Boha je toto všetko preč. Potrebujeme si najst' inú veľkosť, inú slávu. Túžime byť veľkí v porovnaní s inými ľuďmi, túžime byť slávni v porovnaní s inými ľuďmi, túžime mať pocit uznania a dôležitosti. Táto túžba ovplyvňuje všetko. Sme nadšení, ak nás ľudia chvália a oslavujú. Sme smutní, áno, dokonca naštvaní a urazení, ak sa nás niekto ničím dotkne, ak nás niečo poníži alebo zosmiešni alebo skompromituje v očiach iných. Svoje vystupovania, správanie sa, hovorenie, obliekanie sa, voľbu priateľov, zariadenie a stav domácnosti, všetko úplne mimovoľne podriaďujeme tomu, aby to zanechávalo na iných čo najlepší dojem. Radi sa chválime, lebo vtedy v očiach iných rastieme. Radi ohovárame a posudzujeme iných, lebo na pozadí ich trapasov či odsúdeniahodného správania my sami v očiach svojich aj iných rastieme – my, ktorí by sme „niečo také nikdy nespravili“, „ktorí takí určite nie sme!“ Zranená dôležitosť stojí v pozadí drvivej väčšiny rozvodov, ale aj hádok často o navonok hlúposti a maličkosti, ale v skutočnosti o niečo pre nás strašne dôležité: pocit našej vlastnej veľkosti a dôležitosti. Vnásame to aj do náboženstva: Chceme vyzerat' dobre a skvelo, sme predsa dobrí a praktizujúci katolíci. Nemáme hriechy. Všetko si riadne plníme. Aj keď občas niečo úplne nezvládneme – je to len maličkosť, potknutie sa, stále sme dobrí a skvelí. Čakáme, že Boh nás s uznaním ocení a spasí pre naše dobré skutky ako spravodlivých, nie zo svojej milosti ako hriešnikov. Čakáme, že aj brat farár to tak bude brať, patrične nás pochváli, ocení, akí sme super a skvelí –

hlavne teraz, keď je ľudí v kostole pomenej by mal patrične oceniť tých, ktorí tam sú a ktorí si tak skvelo všetko plnia. Neznášame, nenávidíme, ak nás niekto alebo niečo – bár aj Božie slovo či Kristov hlas v Cirkvi! – usvedčuje z hriechu. Preto v praxi často Božie slovo nečítame a dokumenty Cirkvi už vôbec nie...

- **MODLA MOCI:** Boh nás stvoril, aby On sám bol našou silou aj istotou. Bez Boha sme sa zrazu ocitli sami a stratení uprostred divokého sveta prírody ale aj ľudí. Moc nám dáva pocit istoty a bezpečia – a ešte aj dôležitosti a otvára nám bránu aj k peniazom a k zábave. Všimli sme si, ako sú tieto štyri modly navzájom prepojené a ako sa vzájomne podporujú? A tak milujeme „mať veci pod kontrolou“, milujeme, keď máme moc, vplyv, autoritu, keď môžeme ovládať iných ľudí, manipulovať, vydierať, keď môžeme ťahať za nitky a určovať nielen svoj ale aj cudzie osudy, jedno akým spôsobom, či násilím, či citovým vydieraním, či jemnou manipuláciou alebo podplácaním a pod. Súčasne neznášame podriadenosť, poslušnosť – naše vnútro až kričí, keď máme niekoho poslúchať, keď sa máme niekomu alebo niečomu podriaďovať, nachádzame si milióny dôvodov, všetky naprosto ušľachtilé, dokonca láskyplné a obetavé, prečo by sme mali neposlúchnuť, nepodriaďiť sa a robiť si veci po svojom. Vráťane Cirkvi, ktorá nám „nemá čo hovoriť do života“, to je naša súkromná vec, že?

Toto sú štyri modly, ktorým ľudia sveta slúžia. Z nich sa rodí naše pokrútené a znetvorené EGO: otrok, spútaný modlami, otročiači im od svitu do mrku, poháňaný bičmi strachu a žiadostivosti, čiže smädu.

UVAŽOVANIE:

Nové myslenie – oných desať bodov *metanoie* – nás malo od týchto štyroch modiel oslobodiť. Po troch mesiacoch práce na premene svojho myslenia, ohliadnime sa späť. Zmenil sa v niečom náš postoj k týmto štyrom modlám? Sme slobodní, alebo aspoň slobodnejší?